

نام : نام خانوادگی : نام درس: ادبیات (۲) پایه: یازدهم	اداره کل آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان مدیریت آموزش و پرورش شهرستان سیب و سوران دبیرستان نمونه پیامبر اعظم (ص) مهر آموزشگاه	نوبت امتحانی: اول رشته: کلیه رشته ها تاریخ: ۹۹/۱۰/۰۹ مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
نمره به عدد	نمره به حروف	نمره به عدد

بارم	ردیف حکمت وزیدن باد رقصاندن شاخه ها نیست، امتحان ریشه هاست. (حضرت علی (ع))	
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱/۵	الف) معنی واژه معنی واژه های مشخص شده را بنویسید. ۱- هر روز <u>خنیده</u> نام ترگشت. ۲- <u>چو بگذشت</u> از پس آن جنگ دشوار / از آن دریای بی <u>پایاب</u> آسان. ۳- نامه، نبشته آمد و به <u>توقیع</u> ، مؤکد گشت. ۴- ابلیس <u>پرتلیسی</u> ، یک باری، گرد قالب آدم، برآمد. ۵- بلند آن <u>سر</u> ، که او خواهد بلندش / <u>نژند</u> آن دل که او خواهد نژندش ۶- عباس میرزا، تهران را با هیجان، بسوی <u>دارالسلطنه</u> تبریز، پشت سر گذاشت.	
۱/۵	ب) املاي واژه ۱- در عبارات زیر، نادرست های املايی را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید. (۱) آنگاه آگاه شدند که کشتی، غرقه خاست شد؛ پس حزاحز و غریو برخاست و صوری و شادی ای به آن بسیاری تیره گشت. پس امیر مثال داد تا دو کیسه طلا یکی به قاضی بست و دیگری را به پسرش دهند تا خویشان را طبعی حلال خرنند. ۲- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۵) الف) حق تعالی را با این (غالب- قالب) سرو کاری خواهد بود. ب) تا حق این نعمت تندرستی که باز یافتیم، لختی (گزارده- گذارده) باشیم.	
۴	پ) دستور ۱- مجهول کنید. (۰/۵ نمره) تجربه، درس های بسیاری را به من آموخت. ۲- کدام کلمه «شاخص» است؟ (۰/۲۵ نمره) دکتر عبدالحسین زرین کوب، ادیب، مورخ، ایران شناس، محقق و نویسنده، بمدت ۴۰ سال استاد دانشگاه تهران بود. ۳- نقش دستوری قسمت های مشخص شده را بنویسید. (۰/۵ نمره) الف) شغال نگون بخت را <u>شیر</u> خورد ب) دریا ب که مبتلای <u>عشقم</u> ۴- انواع نقش های تبعی را در عبارات زیر مشخص فرمایید. (ذکر ۲ مورد الزامیست) (۰/۵ نمره) سپیده فردای گنجه با توده های دود و آتش و گرد و غبار، باز شد و پیشگامی حاکم شهر، جواد خان، در دفاع از فرزندان و برادرانش، شوری در جان ها نهاد.	

۵- در عبارت زیر، «یک گروه اسمی» بیابید و در آن (هسته) و (نوع وابسته پیشین) را تعیین نمایید. (۵/۰ نمره)
«سلطان مسعود، مثال داد تا هزار درهم به غزنین به درویشان دهند.»

۶- فعل (شد) در کدام گزینه در معنای اصلی خودش (فعل اسنادی) نیست؟ (۲۵/۰ نمره)
الف) قطره ی باران ما، گوهر یک دانه شد
ب) دل بر دلدار رفت؛ جان بر جانانه شد

۷- در عبارت زیر، کدام «واو» (حرف ربط) است؟ مشخص کنید. (۲۵/۰ نمره)
امیر مسعود، همراه با بازان و یوزان و ندیمان به کران آب فرود آمدند و خیمه ها و شراع ها زدند.

۸- کلمه «امروز» را یک بار در نقش (قید) و بار دیگر در نقش (مفعول) در دو جمله جداگانه بکار ببرید. (۵/۰ نمره)

۹- براساس کدام روابط معنایی (تضاد/ترادف/تضمن/تناسب) می توان به معنای «سیر» در جملات زیر، پی برد؟ (۵/۰ نمره)
الف) سیر را غم گرسنه نیست، همچنان که سوار را غم پیاده
ب) سیر، معادل ۷۵ گرم است.

۱۰- اجزای مصراع (به شکوفه ها به باران، برسان سلام ما را) را از شیوه بلاغی به شیوه عادی یا معمولی تغییر داده و مرتب نمایید. (۲۵/۰ نمره)

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱- نویسندگان آثار زیر را بنویسید. (۱ نمره)
الف) مرصاد العباد
ب) فرهاد و شیرین

۲- در هر یک از نمونه های گروه (الف) کدام یک از آرایه های گروه (ب) وجود دارد؟ (۱ نمره)

گروه (الف)	گروه (ب)
۱- کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ گاه	۱- تضاد
۲- مولانا روی به شمس آورد و در خانه اش را به روی آشنا و بیگانه بست.	۲- حس آمیزی
۳- به ترانه های شیرین به بهانه های زرین/ بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را	۳- جناس
۴- در ایران آن روز دو دربار بود: دربار بزم و دربار رزم	۴- مجاز
	۵- تشخیص

۵

۳- نوشته ی زیر را بخوانید و به پرسش ها، پاسخ مناسب بدهید. (۱ نمره)

«این تنها خصوصیت سعدی است که سخنش به سخن همه شبیه باشد و به هیچ کس شبیه نباشد. آثار سعدی برای من به منزله شیر آغوز بود برای طفل که پایه استخوان بندی او را می نهد.»

الف) کدام قسمت از نوشته، به ویژگی «سهل ممتنع» بودن سبک سعدی اشاره دارد؟

ب) تشبیه را بیابید؛ سپس ارکان آن را در جدول زیر قرار دهید.

مشبه	ادات تشبیه	مشبه به

۴- در عبارت زیر کدام آرایه ها دیده نمی شود؟ (۲۵/۰ نمره)

پس از ابر کرم، باران محبت، بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گِل، دل کرد؛ حالی عشق، دو اسبه بیامد.

الف) تشبیه / مراعات نظیر ب) جناس / تکرار ج) تضاد / ایهام د) کنایه / سجع

۵- در بیت زیر، کدام واژه (چو)، «ادات تشبیه» است؟ مشخص فرمایید. (۲۵/۰ نمره)

چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افکند

حفظ شعر: (۱/۵ نمره)

۶- یکی از سروده های زیر را به دلخواه انتخاب نمایید و تا سه بیت، ادامه آن را بنویسید. (۱/۵)

الف) زاغی از آن جا که فراغی گزید / رخت خود از باغ به راغی کشید

ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

قلمرو فکری (۸ نمره)

الف) معنی شعر و نثر

۱- بونصر را بگوی که امروز درستم و در این دو سه روز، بار داده آید.

۲- بخور تا توانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش

۳- فرمود: برو اگر به طوع و رغبت نیامد به اکراه و اجبار برگیر و بیاور

۴- در ناپسته ی احسان گشاده است / به هر کس آنچه می بایست، داده است.

۵- بیچارگی ورا چو دیدند / در چاره گری زبان کشیدند

۶- مردمی که به پنجره های تاریک و بی دریچه عادت کرده اند، از پنجره های باز و نورگیر گریزانند.

۷- در آن دریای خون در دشت تاریک / بدنبال سر چنگیز می گشت.

۸- به روز مرگ چو تابوت من روان باشد / گمان مَبَر که مرا درد این جهان باشد.

ب) درک مطلب

۱- در عبارت «من و خاله ام چنان بودیم که گویی در پالیز سعدی می چریدیم؛ از بوته ای به بوته ای و از شاخی به شاخ دیگر» مقصود از : (از بوته ای به بوته ای و از شاخی به شاخ دیگر پریدن) چیست؟ (۵/۰ نمره)

۲- بیت زیر بیانگر کدام دیدگاه دینی است؟ (۵/۰ نمره)

کدام دانه فرو رفت در زمین که نرُست؟ / چرا به دانه ای انسانیت این گمان باشد؟

۳- دکتر حمیدی شیرازی در بیت زیر، چه صحنه ای از نبرد خوارزمشاهیان با مغولان را ترسیم می کند؟ (۵/۰ نمره)
ولی چندان که برگ از شاخه می ریخت / دو چندان می شکفت و برگ می کرد

۴- با توجه به متن زیر، به سوالات، پاسخ مناسب بدهید. (۵/۰ نمره)

[این مرد بزرگ و دبیر کافی به نشاط قلم در نهاد و تا نزدیک نماز پیشین از این مهمات، فارغ شده بود]

الف) «قلم در نهادن» کنایه از چیست؟

ب) «نماز پیشین» کدام نماز است؟

۵- منظور و مفهوم قسمت هایی را که زیر آن خط کشیده شده است؛ بنویسید. (۵/۱ نمره)

الف) از این سدّ روان در دیده شاه / زهر موجی هزاران نیش می رفت.

ب) زنخدان فرو برد چندی به جیب / که بخشنده روزی فرستد ز غیب

پ) تعدادی اندک هم بودند که وقتی آیه یاس می خواندند، نور امید را در دل بچه ها کم رنگ می کردند.

۶- با توجه به عبارت «قاضی گفت آنچه دارم از اندک مایه حطام دنیا حلال است و کفایت است» بونصر گفت: بزرگا که شما دو تنید» به پرسش های زیر پاسخ دهید. (۵/۰ نمره)

الف) منظور از «حطام دنیا» چیست؟

ب) الف) در واژه «بزرگا» نشانه چیست؟